

ÅRSRAPPORT 2018

**BERGEN
NASJONALE
OPERA**

DEN FLYVENDE HOLLENDER
Richard Wagner/ Musikk og libretto

Eun Sun Kim / Dirigent
John Ramster / Regi
Bridget Kimak / Design
Jean Kalman / Lys
Håkon Matti Skrede / Kormester

Iain Paterson / Hollenderen
Elisabeth Teige / Senta
Eric Halfvarson / Daland
Sergey Skorokhodov/ Erik
Tuija Knihtilä / Mary
Bror Magnus Tødenes / Styrmannen

Bergen Filharmoniske Orkester
Edvard Grieg Kor med gjester

En ny produksjon fra
Bergen Nasjonale Opera, presentert
i samarbeid med Musikkelskapet
Harmonien

ÅRSRAPPORT 2018

Side

5 OPERASJEFENS RAPPORT

8 OPERÅRET 2018

10 UTVALGTE OMTALER

12 BARN OG UNGE

16 UNGE STEMME

18 STYRETS RAPPORT

22 RESULTATREGNSKAP

23 BALANSE

26 NOTER

30 REVISORS BERETNING

Foto: Monika Kolstad, fra Den flyvende hollender

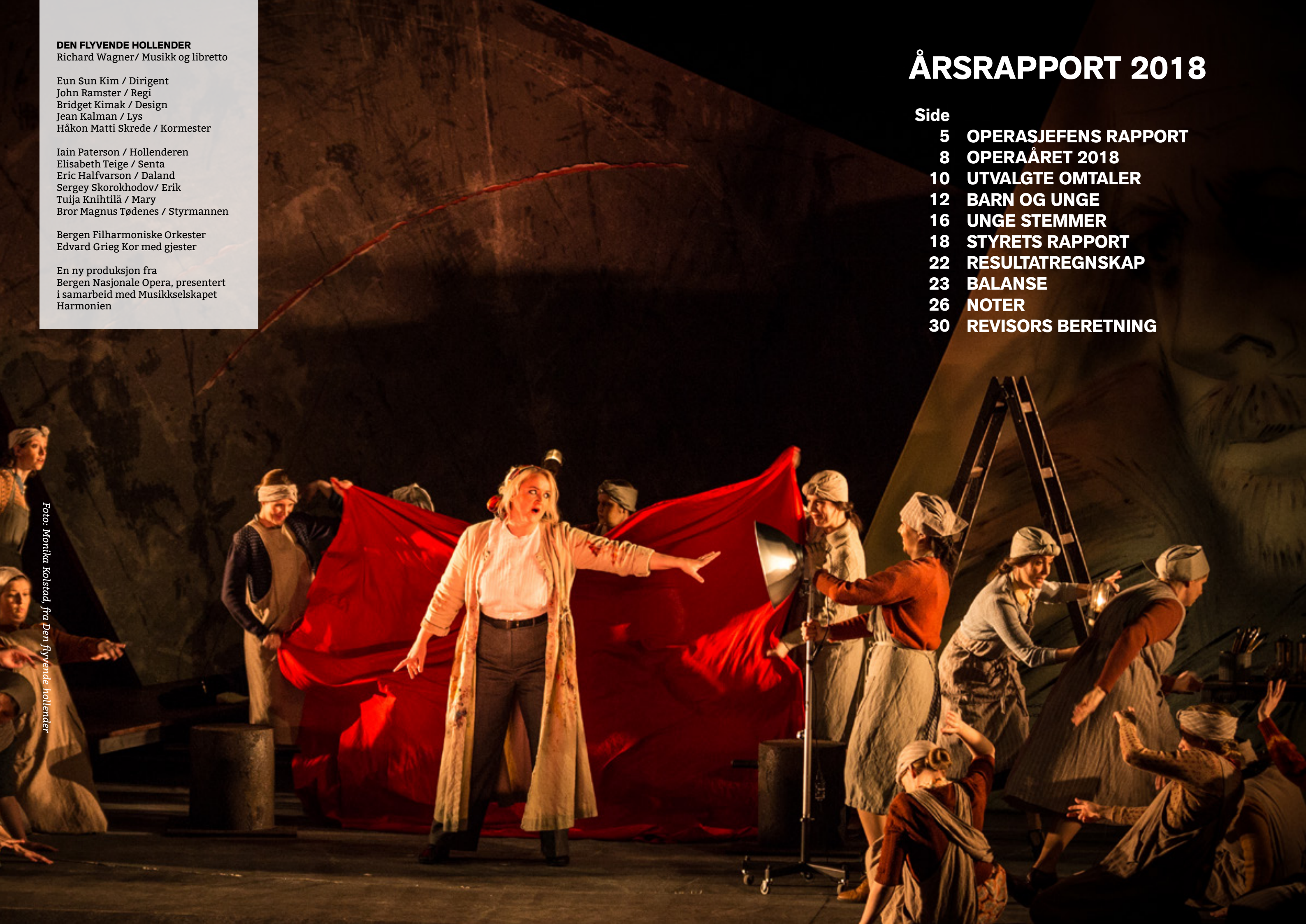

Foto: Monika Kolstad, fra Den flyvende hollender

OPERASJEFEN

Bergen National Opera is rooted in Vestland, with its home base at Grieghallen. Our strategy prioritises quality and access, recognising the tastes and experience of different audiences, also focusing on the mix of talented performers. We believe that opera and music theatre embrace true storytelling and so reach out to a wide audience of ages and tastes. Our main stage productions are recognised internationally to be musically world-class, compelling theatre and visually thrilling. We create opera and music theatre which presents both the familiar in fresh and imaginative ways, but also introduces work unfamiliar to Norway. BNO pioneers new commissions from young composers which widen public interest in the opera of our time, while developing emerging talent through specialist mentoring. We believe that opera belongs to everyone, building productions which have relevance to everyday-life and which reflect critical social issues. We also build opera in informal situations to maximise access for all.

In 2018 our vision has continued to focus on production of absolute quality across the wide spectrum of the company's work, from fully scenic main-stage opera to creativity with small children. We believe that by combining great Norwegian artists with international talents that we can enrich the experience of both participants and audience. BNO remains at the forefront of the opera community as leading opera makers and as advocates for the art form, creating new work, mentoring and developing young composers, singers and producers and sharing our experience with national and international collaborators. BNO continues to develop new relationships with culture organisations and venues in Norway and is devising new and intriguing projects for a wide range of audiences, expert or new to opera and music theatre. We continue to work with our regular collaborators, primarily Bergen Philharmonic Orchestra and Edvard Grieg Kor to further combine our skills and to best excite and serve our audience. In terms of marketing, we are embracing new trends and practices offered by streaming and digital

media, and in production we constantly monitor and adopt new technologies. We now also provide specific technological aids for those with special needs. We continue to offer BNO staff training and development opportunities both in Norway and overseas, and to offer opportunities to emerging talents in directing, design and production.

Through BNO's wide collaboration with regional culture organisations: BFO, EGK, Den Nationale Scene, Festspillene i Bergen, Hordaland Teater (Opera Pub), Den kulturelle skolesekken, Griegakademiet, Vestland kulturhus-nettverk, ungdomsskoler and videregående skoler, Historic Hotels and Åmot Operafarm we sustain an important status as a major contributor to local and regional cultural life. We are also much involved in international collaboration, with projects including Reykjavik, Rotterdam, Vienna, Belgium and Stuttgart.

BNO and EGK's Unge Stemmer – young Norwegian singers studying at overseas conservatories – continue to thrive. In 2018 those at a more developed stage of their professional careers took part in BNO's fully staged operas, touring chamber opera and in a wide variety of smaller events. BNO's work with children and young people is critical: in classroom workshops; in participatory projects where children and youth create their own operas; in main-stage performances where children work directly with the professional team.

BNO staff are also regular, dynamic contributors to cultural and political discussion and debate in public and media and sit on multiple boards. BNO is also a major local employer of creative, technical and production workers – we are delighted to employ a wide range of Hordaland free-lance creative workers: singers, production and technical staff, costume/wig/makeup/props specialists. In 2018 we are thrilled to maintain our major contribution to Norwegian cultural life, and to be building new adventures for the future.

Mary Miller

–Dette er et stort løft for Bergen Nasjonale Opera og Harmonien, og det gir også Bernsteins *Candide* et fortjent nytt løft inn i repertoaret.
Aftenposten / Mona Levin

Foto: Tor Brødreskift, fra *Candide*

CANDIDE

Leonard Bernstein / Musikk

Karen Kamensek / Dirigent
Stephen Higgins / Assistentdirigent
Thom Southerland / Regi
Jonathan Lipman / Kostymer
Matt Clutterham / Lysdesign
Håkon Matti Skrede / Kormester

Kevin Whately / Fortelleren
Anthony Gregory / Candide
Vuvu Mpofu / Cunegonde
Marcus Farnsworth / Maxmillian, Kaptein
Kitty Whately / Paquette
Gidon Saks / Dr. Pangloss, Martin
Randi Stene / The Old Lady
David Curry / Guvernør mfl.
Tom Smith / Kosmetikkselger mfl.
Anton Ljungqvist / Doktor mfl.
Erlend Tvinnereim / Alkymist mfl.
Alexander Robin Baker / Skraphandler mfl.

Bergen Filharmoniske Orkester
Bergen Filharmoniske Kor
Edvard Grieg Kor

En ny produksjon fra Bergen Nasjonale Opera, presentert i samarbeid med Stiftelsen Harmonien

OPERA- ÅRET 2018

Konsertserie i Håkonshallen

For andre år på rad presenterte BNO intimkonserter i Håkonshallen. Kristina Mkhitarian, Rame Lahaj og Pavel Nebolsin leverte en kveld med arier og flotte romantiske duetter, mens Marita Sølberg, Karl Bomann-Laren og John Lidal tok for seg Verdi, Britten, Gounod, fremhevet med sonetter av Shakespeare lest av Bomann-Larsen.

Recital med Lise Davidsen i Aulaen

Lise Davidsens stemme er sensasjonell og vekker oppsikt over hele verden: –It's one of the greatest voices I have heard, The Guardian.

Hennes recital i Universitetsaulaen sammen med den kjente pianisten James Bailieu ble et overflødigshorn av kjente sanger og arier fra operaverden, pluss en liten smak av kabaret! Vi fikk blant annet gleden av å høre henne som Ariadne auf Naxos, en rolle hun har tolket både her hjemme og ute i Europa. Konserten med Lise Davidsen ble presentert av Bergen Nasjonale Opera og Musikkelskapet Harmonien.

Future Opera

I sesongen 2017-2018 presenterte BNO tre korte operaer av norske komponister, Øyvind Mæland, Rebecka Ahvenniemi og Lars Skoglund. Komponistene jobbet sammen med internasjonale mentorer, Sjaron Minailo, Annelies Van Parys og Gaea Schoeters, og hadde premiere på Borealis – en festival for eksperimentell musikk. Prosjekt Future Opera fortsetter også neste sesong, da med to nye komponister, i samarbeid med Islandske Opera.

Den flyvende hollender

–Dette er Wagner på høyt internasjonalt nivå, sa Aftenposten om BNOs nye produksjon av Den flyvende hollender. Både norsk og internasjonal presse lot seg imponere av både regi og musikk.

Regissør John Ramster og designer Bridget Kimak lot seg inspirere av vår dramatiske natur, og som vi fikk se igjen i scenografien. Lysdesigner Kalman har lang erfaring fra mange store operahus verden rundt. Det var en glede å høre Elisabeth Teige, Norges ledende wagner-sopran, og Iain Paterson, berømt britisk bass-baryton, i hovedrollene. Sammen med et lag internasjonale solister, orkester og kor, ledet av dirigent Eun Sun Kim, ble det nok en kritikerrost forestilling fra Bergen Nasjonale Opera, presentert i samarbeid med Musikkelskapet Harmonien.

Berlioz på Festspillene

I samarbeid med Bergen Filharmoniske Orkester og Festspillene i Bergen, åpnet BNO festivalen med en dramatisk konsert, Berlioz' dødsmesse. Solisten Bror Magnus Tødenes, sammen med et ekstra stort kor sammensatt av Bergen Filharmoniske Kor, Collegium Musicum Kor, Edvard Grieg Kor og Royal Northern College of Music fremførte en gripende konsert som Dagbladet ga terningkast 6: –En storartet opplevelse.

Opera på Fedje

For andre år på rad var det fullt hus og stormende jubel på den gamle sardinfabrikken på Fedje, Fab nr 8. Norske Hilde Tangen og amerikanske Tyler David Ray sto for arier og duetter. Rushana Brandager spilte egenkomponert «fedjesang», Øya mi, og med Ellena Hale på piano ble dette nok en flott kveld i havgapet.

Opera i Austevoll

For første gang inviterte BNO og Bekkjarvik Gjestgiveri til opera i Austevoll, og til et utsolgt arrangement. Den lokale operastjernen, Lina Johnson, gjorde stor suksess på hjemmebane. Sammen med den russiske barytonen Dmitry Lavrov og Ellena Hale på piano ble det en kveld med opera, russiske folketonar, samt god mat og drikke på den stemningsfulle låven.

Carmen på turné

I en kammerversjonen, spesiallaget for BNO, fortalte de to venninnene til Carmen, Frasquita og Mercedes, historien på norsk, mens alle de kjente ariene ble fremført på originalspråket fransk. Carmen ble presentert på én time i Terminus Hall, før musikerne dro på turné til Os, Førde, Husnes og Sola. Regissør var John Ramster, kjent fra vår kritikerroste produksjon av Den flyvende hollender. Stephen Higgins var musikalsk ansvarlig.

Elver fra lokale skoler medvirket i operaen på de ulike spillestedene: Steinerskolen i Bergen / Terminus Hall, Os barneskule / Oseana, Førde barneskule / Førdehuset, Malmanger skule / Kulturhuset Husnes og Storevarden skole / Sola Kulturhus. Sparebanken Vest støttet skoleprogrammet Carmen.

Operafest på Terminus

Bergen Nasjonale Opera og De Bergenske inviterte i 2018 til tre dagers operafest på Grand Hotel Terminus. OperaBobler og OperaSmak har i foregående år vært fulltegnet lang tid i forkant. I år utvidet vi med én dag og la til Afternoon Tea og Carmen. Artistene for kveldene med OperaBobler og OperaSmak var sopran Vuvu Mpofu, tenor David Curry og pianist Stephen Higgins.

Den tradisjonelle Afternoon Tea var en opplevelse i seg selv. Det ble også musikalske smakebiter ved mezzosopranen Ingvild Schultze-Florey og sopranen Elisabeth Gimmestad med Ellena Hale

på piano, med både franske og spanske sanger. Programsjef Nicolai Riise holdt et foredrag om Carmen.

Candide

6 på terningen fra BA og BT samt 5 fra Aftenposten til BNOs nye oppsetning av operetten Candide av komponisten Leonard Bernstein. Den britiske skuespilleren Kevin Whately, kjent som kriminallinspektør Lewis fra tv, samlet trådene og sidesprang som fortelleren i denne komiske operetten. Whately ble omkranset av i alt 12 solister, som sjonglerte mellom enda flere roller. Blant andre fikk vi oppleve Randi Stene som den hardbarkede Old Lady i tangoen "I am easily assimilated", den unge sørafrikanske sopranen Vuvu Mpofu som Cunegonde i koloraturarien "Glitter and be gay" og Anthony Gregory i rollen som Candide. Presentert i samarbeid med Musikkelskapet Harmonien.

Konsert på Den Nationale Scene

Billettene var revet vekk allerede et halvt år i forveien av konserten. Forventningen var derfor til å ta og føle på da Bergen Nasjonale Opera rykket inn på hovedscenen til Den Nationale Scene. Porgy and Bess og andre favoritter stod på programmet, men særlig spenning knyttet seg til sangerne Latonia Moore og Lester Lynch, begge fra USA. Med seg hadde de Stephen Higgins på piano, som sveiset det hele sammen med morsomme anekdoter underveis. Det ble en uforglemmelig kveld på DNS.

Jul på Åmot

Jul på Åmot ble en stemningsfull, underholdende og smaksrik førjulskveld, med gamle og nye venner. Villa Åmot serverte julemeny basert på lokale råvarer på Operalåven. Mellom rettene fremførte sopran Beate Mordal og tenor Alvaro Zambrano, med Stephen Higgins på piano, minnerike arier og duetter.

Bergen Nasjonale Operas produksjoner i 2018 ble belønnet med femmere og seksere på terningen i norsk presse og fikk svært gode omtaler i internasjonale operamedier.

DEN FLYVENDE HOLLENDER, mars 2018

NRK Spillerom:

- En flott, blendende og fargemessig spektakulær forestilling.
- En tolkning som virkelig flyr over bakken.
- Vokalt sett en Wagner-opera helt i toppklassen.

Aftenposten:

- Dette er Wagner på høyt internasjonalt nivå.
- Iain Patersons svære og bølgende bassbaryton gjorde den forbannede Hollenderen både skummel og sympatisk, og Sunnmøres store Wagner-sopran Elisabeth Teige skapte flere hakeslepp-øyeblikk med sin kraftfulle kanonkulle-sopran.
- Bror Magnus Tødenes får den lille rollen som styrmann til virkelig å skinne av musikalitet. Sjelden får mindre roller egen spontanapplaus underveis, men her var hvert eneste bravo vel fortjent.
- Eun Sun Kim holder Bergen Filharmoniske Orkester stramt i første og annen akt, før hun slipper stormen løs mot slutten og Edvard Grieg Kor låter virkelig flott i de store kors scenen.

Klassisk musikk:

- Det er Gesamtkunstwerk av beste merke.
- Referansene til et norsk kystlandskap er akkurat passe til stede til å få frem den mytiske atmosfæren.

Bergens Tidende gav 5 hjerter:

Ekstra god omtale får Elisabeth Teige i rollen som Senta:
–Hun er en storslått, dramatisk sopran, en skikkelig Wagner-sanger. I tillegg har hun et formidabelt scenisk nærvær.

CANDIDE, november 2018

Bergens Tidende gav 6 hjerter:

- Enda en fulltreffer fra Bergen Nasjonale Opera. Bergens Tidende.
- Tenoren Anthony Gregory er forestillingens midtpunkt i rollen som Candide. Han synger partiet med stor, sødmefylt musikal-stemme.
- Candides elskede Cunegonde synges overbevisende av den sørafrikanske sopranen Vuvu Mpofu som blant annet imponerer med flotte, vokale eksplosjoner i koleratur-arien "Glitter and be gay."
- Vi merker allerede i den berømte ouverturen at dirigenten, amerikanske Karen Kamensek, har et veldig godt og fast grep om det sammensatte partituret. Kvel-den igjennom fører hun med stram regi Bergen Filharmoniske Orkester gjennom Bernsteins uendelige kjeder av musikal-ske pastisjer og legger en effektiv ramme om solister og kor.
- Bassbarytonen Gidon Saks synger rollen som Pangloss med dybde og autoritet.
- Kitty Whately er en typeriktig mezzosopran i rollen som den frekke tjenestepiken Paquette.
- Og vi må ikke glemme Randi Stene – som har en komisk «cameo appearance» i rollen som den svært omstillingsvillige «Old Lady».

Bergensavisen gav Candide terningkast 6:

Les anmeldelsen i sin helhet på neste side.

Aftenposten gav Candide terningkast 5:

- En musikalsk triumf.
- Alt samles i den velkjente ouverturen, sprelsk ledet av kveldens diskrete kruttønnedirigert, Karen Kamensek, og eksplosivt velspilt av orkesteret.
- Koret gjør en stor innsats, også i rollespill.
- Gidon Saks er den ideelle Dr. Pangloss, elegant og fordervet, med utsøkt diksjon.
- Anthony Gregory (Candide) og David Curry (Guvernøren) kombinerer fagene. Vuvu Mpofu glitrer i den krevende koloraturarien «Glitter and be gay».

BERGENSVENN: Kevin Whately kars til Bergen for å være fortelleren under BNO-oppretningen, «Candide». Sammen med familien har han oppholdt seg i en enebolig i Fyllingsdalen siden de kom til byen.

Et fyrverkeri av en operette

Leonard Bernsteins «Candide» i Grieghallen er et fyrverkeri av en operakonsert.

Opera:
Av Leonard Bernstein
Regi: Thém Süthand
Med Kevin Whately, Anthony Gregory, Vuvu Mpofu med flere

Da Bernstein lanserte «Candide» i 1956 var mottakelsen langt fra begeistret i USA. Bernstein musikalske sjangerelek var en av grunnene. At den var et flengende angrep på tanken om at vi lever i «den beste av alle verdener» ble nok også sett på som dårlig skjult kritikk av femtitallets begeistringsørfurn. I dag er publikum på en helt annen måte åpen for begge deler.

Operas tar utgangspunkt i Voltaires roman «Candide» fra 1759, et flengende oppgjør med forestillingen om at menneskene lever i «den beste av alle verdener». Hovedpersonen Candide har fått denne optimisme innpodet, og handlingen går grovt sett ut på at han får den

one nesestyveren etter den andre, verden rundt. Alt mens han lengter etter sin elskede Cunegonde, som også er på en lignende odysse.

■ Ouverturen til «Candide» er en av Bernsteins mest kjente komposisjoner, hvilket ikke sier så rent lite. Harmonien, derne gang ledet av amerikanske Karen Kamensek, tok godt vare på dynamikken i klassikeren. Her svinger det rikt og brutalt mellom det lyriske og voldsomme og innflytelsen fra populærmusikk er åpenbar.

■ Så begynner kalamitetene, i bergensisk versjon bundet sammen av fortelleren Kevin Whately. Han er kjent for de fleste som detektiven «Lewiss», både fra egen serie og som assistenten til inspektør Morse. Fortellerkuten er elegant og full av humor, avslappet formidlet av den drevne Whately. Og historien som fortelles er avindig. Candide flyr: rundt i verden, folk rundt ham dør, er plutselig levende igjen for så å forsvinne på nytt og deretter dukke opp på ny. Absurde ting skjer, og stort sett går alt til helvete for den unge drømmeren.

■ Hovedrollen synges av den britiske tenoren Anthony Gregory som fint formidler skjebnen til den unge godtroende Candide. Og det er ikke lite han utsettes for. Han blir jaget fra slottet han bor på i Vestfalen, tvinges inn i den bulgarske hæren, blir dødsdømt i Portugal, rømmer til Sør-Amerika, blir rundlurt, svindlet, fornedret og utsettes for forlis. Og alltid ender han på flukt, optimisme han er oppdratt til blir stadig vanskeligere å holde seg fast i.

■ Han elskede Cunegonde fremstilles av den unge sørafrikanske sopranen Vuvu Mpofu. Det er utfordrende rolle, ikke minst koloraturarien «Glitter and be gays». Her forbanner Cunegonde vekselvis sin skjebne som prostituert og gleder seg over sin ene frivold i uken der hun kan drikke champagne og beundre alle smykkene de to rike landene hennes kjøper henne med. Mpofu gjorde en utmerket «Glitter and be gay» og imponerte gjennom hele forestillingen.

■ Og så Randi Stene da, mezzosopranen har sjarmetappen som «The old lady». Glansnummeret er «I am easily assimilated», der han presenterer seg selv, fantastisk. Senere såle hun seg sammen med Cunegonde og lærer henne å se seg i en brutal verden. De to vet virkelig å gjøre bruk av kvinners fortrinns og menns svakhet for dem.

■ Sentral er også Kitty Whately, britisk mezzosopran, i rollen som Paquette i mange slags utgaver. Blant annet påfører hun husker Pangloss, optimisme-filosofen, syffus. Ikke at han bekymrer seg så mye for at kroppen fortæres av den humske sykdommen, han er tvert imot stolt av å lide av «kjærlighetens guddommelige sykdom». Den israelsk/sørafrikanske bassen Gidon Saks er fornøyd som den naraktige evige optimisten - og senere som hans motstykke, kynikeren (realisten?) Martin.

■ Bergen nasjonale opera, BNO, har satt opp konsertversjonen. En fullscenisk «Candide» vill ha blitt en adskillig mer omfattende produksjon. Men med Bergen Filharmoniske Orkester, Edvard Grieg kor, Bergen filharmoniske kor og 12 solister blir det en mektig musikalisk opplevelse. Bernstein, som for øvrig ville ha fylt 100 år, skrev musikken slik at den skulle fungere på Broadway. Det betyr mye preg av musikal,

datidens jazz og annen popmusikk, slik det meste av Bernsteins musikk er. Samtidig er det voldsomme kontraster, lynaske skifter og heftig energi kombinert med sakt følelsesbetont, flott formidlet i Grieghallen.

■ Og så var det moralen da. Til sist ender hele gjengen på et gårdsbruk utenfor Venezia, fattige og tvunget til et såkalt enkelt liv. Candide får sin Cunegonde og kalamitetene har gitt dem begge en ny innsett. «Livet er verken vondt eller godt. Livet er livet og det eneste vi har». La drømmerne drømme. Edens hage finnes ikke. Candide synger til sin Cunegonde: «Du har vært en tosk, og det har jeg også. De har endelig funnet tilbake til hverandre. Og sammen skal de prøve å gjøre det beste ut av det.

■ Finales med alle 12 solister, kor og orkester i «Make our garden grow» er en verdig, sterk og vennlig avslutning på en flott forestilling.

OLAV GØRSETH har gjort betydelige BA

BARN OG UNGE

OPERA I SKOLEN

Bergen Nasjonale Opera har som mål å være en pedagogisk ressurs og vil spille en aktiv rolle i utvikling av talent og kompetanse på operafeltet. Fremtidens opera utøvere og elskere er høyt prioritert. Den Kulturelle Skolesekken og Bergen Nasjonale Opera har i en årrekke hatt et godt samarbeid og har sammen to ulike tilbud til skolene: Skriv-en-opera og Prosjekt Opera.

I Prosjekt Opera får skolene besøk av Bergen Nasjonale Operas operapedagoger som gjennomfører inspirasjonskurs i forkant av våre forestillinger. Elevene inviteres så til Grieghallen og til generalprøve på en av Bergen Nasjonale Operas operaer. I 2018 gjennomførte vi:

- Prosjekt Opera: Den flyvende hollender med 510 deltagende elever
- Skoleprosjekt ifm Carmen på turné: 330 deltagende elever
- På generalprøven til Den Flyvende hollender var det 1490 elever i salen

I 2018 utviklet vi en helt ny skoleforestilling som en del av Prosjekt Opera, Fanget av drømmer av Vera Rostin Wexelsen, som ble spilt for rundt 600 elever på 10 videregående skoler i samarbeid med DKS Hordaland.

Til sammen var 1820 elever involvert i BNOs pedagogiske program i 2018.

FANGET AV DRØMMER

Pianist Frode Skag Storheim og sangerne Beate Rostin og Ørjan Hartveit spilte Fanget av drømmer for 600 elever ved videregående skoler i Hordaland, i samarbeid med DKS Hordaland.

1820
elever
involvert i
skoleprosjekter

Foto: Monika Kolstad, fra Carmen

CARMEN SKOLEPROSJEKT

Carmen på turné inviterte elever ved lokale skoler til å delta i prosjektet.

Totalt 330 elever deltok, herav 72 medvirket på scenen.

VESTLANDSTURNÉ: CARMEN

CARMEN

Georges Bizet / Musikk

Stephen Higgins / Musikalsk leder

John Ramster / Regi

Olga Jørgensen / Piano

Filipa van Eck / Carmen

Alvaro Zambrano / Don José

Dmitry Lavrov / Escamilio

Beate Mordal / Micaela

Elisabeth Gimmestad / Frasquita

Ingvild Schultze-Florey / Mercedes

En ny produksjon fra
Bergen Nasjonale Opera

UNGE STEMMER

Gjennom programmet Unge Stemmer støtter Bergen Nasjonale Opera og Edvard Grieg Kor talenter i startfasen av utdanning og karriere.

BNO opprettet Unge Stemmer-programmet i 2011, et mentorprosjekt for unge sangere fra Hordaland som studerer i utlandet. Målet er å følge utviklingen til de unge sangerne gjennom studiene, å hjelpe dem i overgangen fra å flytte hjemmefra til å være bosatt i en storby, å veilede dem underveis i studiene – og deretter åpne for å gi dem passende roller i BNOs oppsetninger. Siden den gang har Unge Stemmer fått oppdrag på festivalen Mimì Goes Glamping, har sunget med Edvard Grieg Ungdomskor, og har vært med i en rekke prosjekter i Bergen, Amsterdam, Leeds og Manchester.

Siden 2017 ledes programmet av både Edvard Grieg Kor (EGK) og BNO, der EGK tar ansvar for de første studieårene, mens BNO har laget et eget program som vil ta seg av mastergrad-studentene og noen utvalgte sangere i starten av deres profesjonelle yrkeskarriere.

I 2018 hadde tre av våre senior Unge Stemmer små roller i BNOs produksjoner, og seks Manchester-baserte studenter fremførte et nytt bestillingsverk.

Photo: Monika Kolstad, fra Carmen

CARMEN

Ingvild Schultze-Florey t.h. medvirket i BNOs produksjon Carmen. Her sammen med Elisabeth Gimmestad

Marita Lervik
/ Sopran

Studerer ved Leeds College of Music.
Unge Stemmer siden 2015

Kristin Frivold
/ Sopran

Studerer ved Royal Northern College of Music
i Manchester. Unge Stemmer siden 2015

Elizaveta Agrafenina
/ Sopran

Studerer ved Conservatory of Amsterdam.
Unge Stemmer siden 2015

Sondre Landvik
/ Baryton

Studerer ved Royal Northern College of Music
i Manchester. Unge Stemmer siden 2015

Einar Stefánsson
/ Bass

Studerer ved Royal Northern College of Music
i Manchester. Unge Stemmer siden 2016

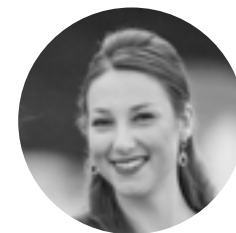
Annette Berning
/ Sopran

Studerer ved American Musical and Dramatic
Academy i New York. Unge Stemmer siden
2016

Martina Starr-Lassen
/ Sopran

Studerer ved Royal Conservatoire of Scotland.
Unge Stemmer siden 2013

Ingvild Schultze-Florey
/ Mezzosopran

Studerer ved Royal Northern College of Music i
Manchester. Unge Stemmer siden 2013

Susanna Yttri Solsrud
/ Sopran

Studerer ved Royal Northern College of Music i
Manchester. Unge Stemmer siden 2015

STYRETS RAPPORT

STIFTELSEN BERGEN NASJONALE OPERA STYRETS RAPPORT 2018

VIRKSOMHETENS ART OG OMFANG

BNO skal produsere opera på høyeste internasjonale nivå og være et knutepunkt for fremragende kunstnerisk kvalitet.

BNO skal presentere forestillinger i stort format med appell til et bredt publikum, og samtidig utfordre etablerte konvensjoner med hensyn til både målgrupper, arenaer og kunstneriske uttrykk. BNO skal være en pedagogisk ressurs og spille en aktiv rolle i utvikling av talent og kompetanse innen operafeltet.

BNO skal være godt forankret i Bergen og Hordalands kunst- og kulturliv og samtidig legge opp til et bredt nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

FORTSATT DRIFT

Årsoppgjør og årsrapport er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Til grunn for dette ligger tilskuddsbrevne for 2019 og stiftelsens langsiktige økonomiske strategi og kunstneriske handlingsplan.

ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen hadde i 2018 totalt 12 faste ansatte fordelt på 10,2, årsverk. Kjønnfordelingen på disse var 8 kvinner i 6,6 årsverk og 4 menn i 3,6 årsverk. Styret bestod av 12 medlemmer og varamedlemmer, hvorav 5 kvinner. Ansvarsområdene til de fast ansatte fordeler seg slik:

- Kunst- og kulturfaglig personale: 7,0 årsverk
- Administrativt personale: 3,2 årsverk

I tillegg til de fast ansatte har institusjonen kunstnerisk personale, blant annet solister, regissører, scenografer, koreografer og kostymedesignere på engasjementskontrakter. BNO samarbeider også med mange aktører som bor i landsdelen. Blant disse er solister, korister, dansere, musikere, sceneteknikere, kostyme- og maskepersonale og andre nødvendig frilansere.

Antall årsverk knyttet til innleid personale er beregnet til 21,8 og fordeler seg slik:

- Kunst- og kulturfaglig personale: 21,5 årsverk
- Administrativt personale: 0,4 årsverk

Vi er takknemlige for den betydelige frivillige innsatsen som er knyttet til koret. Vi har beregnet 13 457 frivillige arbeidstimer som er 7,7 årsverk. Bergen Filharmoniske Kor, Edvard Grieg Ungdomskor, Collegiūm Músicūm og studenter fra Griegakademiet har bidratt.

Arbeidsmiljøet i BNO er godt, og sykefraværet i 2018 var særlig lavt. Det har ikke vært tilfeller av skader eller ulykker på personell eller materiell.

MILJØRAPPORT

BNOs virksomhet medfører verken forurensning eller utslipp som kan være til betydelig skade for det ytre miljø. Vi har allikevel fokus på forbedringspotensialet. Vår hovedarena og våre kontorlokaler i Grieghallen er miljøsertifisert som *Miljøfyrtårn*.

SAMARBEID

BNO videreførte samarbeidet med flere lokale, nasjonale og internasjonale partnere i 2018. Vi har utvidet og styrket eksisterende samarbeidsavtaler med Grieghallen AS, Stiftelsen Musikkelskapet Harmonien, Festspillene i Bergen, Borealis, Åmot Operagard og Edvard Grieg Kor.

BNO leder nettverket AdOpera med 6 norske regionoperaer. Opera Rogaland, Kilden Opera, Arktisk Filharmonik, Opera Østfold og Trondheim Symfoniorkester & Opera inngår i samarbeidet.

BNO er aksjonær og er aktiv samarbeidspartner i både Edvard Grieg Kor AS og Kultur Vest AS.

RESULTAT OG DISPOSISJONER

Driften i 2018 har vært finansiert gjennom billettinntekter, sponsorstøtte, prosjekttilskudd og generelle driftstilskudd fra Kulturdepartement, Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune.

Driftsinntekter for 2018 var kr 34 550 875 og driftskostnader kr 35 158 305. Netto finansposter beløper seg til kr 31 094. Stiftelsen får i 2018 et planlagt underskudd på -kr 576 337. Dette gir stiftelsen en egenkapital pr. 31.12.18 på kr 5 965 508.

Styret er meget tilfreds med resultatet i 2018 og takker administrasjonen og øvrige personale for innsatsen som har brakt både kritikerroste kunstneriske resultater. Styret konstaterer at BNOs programmering og drift er klart i samsvar med tilskuddsgivernes føringer og forventninger.

Styrets rapport er en frivillig rapportering og følger ikke nødvendigvis reglene i regnskapsloven med hensyn til innhold.

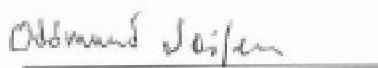
Bergen, fredag 15. mars 2019

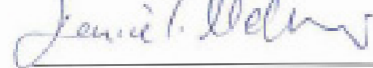

Harald Victor Hove
Styreleder

Tom Remlov
Nestleder

Anne-Kristine Øien

Kjell Håland

Oddmund Sæien

Denise Langridge Mellion

Odd Halstensen

FUTURE OPERA

Nye verk fra unge nordiske komponister

Øyvind Mæland / Komponist
Rebecka Ahvenniemi / Komponist
Lars Skoglund / Komponist
Sjaron Minailo / Regi

Komponistene jobbet sammen med internasjonale mentorer, Sjaron Minailo, Annelies Van Parys og Gaea Schoeters, og hadde premiere på Borealis – en festival for eksperimentell musikk

En ny produksjon fra Bergen Nasjonale Opera

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

RESULTATREGNSKAP 01.01. - 31.12.

	Note	2018	2017
Driftstilskudd		29 557 700	28 949 400
Prosjektilskudd		1 772 739	2 017 500
Egeninntekt		3 107 367	12 822 877
Annen driftsinntekt		113 069	0
Sum driftsinntekt	1	34 550 875	43 789 777
Lønnskostnader, honorarer m.m.	8, 9	18 844 102	22 793 097
Avskrivning	2	221 620	195 437
Annen driftskostnad	9	16 092 584	20 549 765
Sum driftskostnad		35 158 305	43 538 300
Driftsresultat		-607 431	251 478
Annen renteinntekt		34 948	31 448
Annen finansinntekt		9 379	77 097
Annen rentekostnad		-4 910	-41 916
Annen finanskostnad		-8 324	-9 649
Resultat av finansposter		31 094	56 980
Årsresultat	7	-576 337	308 457
Sum disponert til annen egenkapital		-576 337	308 457

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

BALANSE PR. 31.12.

	Note	2018	2017
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner o.l.	2	467 950	689 670
Sum varige driftsmidler		467 950	689 670
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	5	35 000	35 000
Andre langsiktige fordringer	5	203 053	181 792
Sum finansielle anleggsmidler		238 053	216 792
Sum anleggsmidler		706 003	906 462
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer		1 010 287	671 751
Andre kortsiktige fordringer	3	1 077 219	1 588 647
Sum fordringer		2 087 506	2 260 399
Bankinnskudd, kontanter o.l.	4	5 035 380	7 445 040
Sum omløpsmidler		7 122 887	9 705 438
SUM EIENDELER		7 828 889	10 611 900

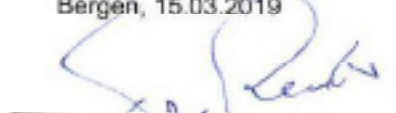
Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

BALANSE PR. 31.12.

	Note	2018	2017
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital	6	110 000	110 000
Sum innskutt egenkapital		110 000	110 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	5 855 508	6 431 845
Sum opptjent egenkapital		5 855 508	6 431 845
Sum egenkapital		5 965 508	6 541 845
GJELD			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		432 849	2 376 943
Skyldige offentlige avgifter		668 422	702 740
Annen kortsiktig gjeld	3	762 111	990 372
Sum kortsiktig gjeld		1 863 381	4 070 055
Sum gjeld		1 863 381	4 070 055
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		7 828 889	10 611 900

Harald Victor Hove
styreleder

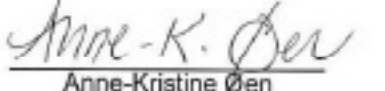

Oddmund Søylen
styremedlem

Bergen, 15.03.2019

Tom Remlov
nestleder

Denise Langridge Mellion
styremedlem

Odd Halstensen
styremedlem

Kjell Håland
styremedlem

Anne-Kristine Øen
styremedlem

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera
Noter til regnskapet for 2018

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Inntekter

Offentlige og private tilskudd/sponsorbidrag inntektsføres i den periode tilskuddet/sponsorbidraget vedrører. Øremerket tilskudd/sponsorbidrag med gitte betingelser periodiseres i tråd med oppfyllelsen av betingelsen, og blir balanseført under annen kortsiktig gjeld. Mottatte gaver inntektsføres på mottakstidspunktet. Salg av billetter inntektsføres i den periode forestillingen gjennomføres. Forskuddsbetalte billetter som vedrører forestillinger neste regnskapsår er inkludert i annen kortsiktig gjeld.

Periodisering av kostnader

Stiftelsen balansefører påløpte prosjektkostnader knytter til oppsetninger og disse kostnadsføres ved gjennomføringen av oppsetningene for å få sammenstilling med inntekter knyttet til oppsetningene.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år etter transaksjonstidspunktet. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler som forringes i verdi avskrives lineært over forventet økonomisk levetid. Anleggsmidlene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld i norske kroner med unntak av andre avsetninger balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Pensjoner

Stiftelsen har en innskuddsordning for sine ansatte. Årets innbetaling utgjør kostnaden for stiftelsen til ordningen.

Note 1 Tilskudd og driftsinntekter

	2018	2017
Driftstilskudd		
Kulturdepartementet	20 690 000	20 250 000
Bergen kommune	4 433 700	4 339 400
Hordaland fylkeskommune	4 434 000	4 360 000
Sum	29 557 700	28 949 400

Prosjektilskudd		
DKS Bergen	74 360	230 000
DKS Hordaland	100 879	-
Andre tilskudd	10 000	
Gaveforsterkning Kulturdepartementet	1 587 500	1 787 500
SUM	1 772 739	2 017 500

Egeninntekt		
Konsserter/forestillinger/salg til samarbeidspartnere	2 307 304	5 231 443
Sponsorstøtte Grieg Foundation	500 000	500 000
Sponsorstøtte SPV	200 000	-
Sponsorstøtte Meteva		7 000 000
Andre inntekter	100 063	104 929
SUM	3 107 367	12 836 372

Note 2 Varige driftsmidler

	Utstyr	Totalt
Balanseført verdi 01.01.	689 570	689 570
Årets tilganger	0	0
Årets avskrivninger	221 620	221 620
Balanseført verdi 31.12.	467 950	467 950

Avskrivningsplan	Lineær
Levetid	3 - 10

Note 3 Fordringer og gjeld

Fordringer med forfall senere enn 1 år

	2018	2017
Depositum	-	1 000
Forskuddsbetalte kostnader	203 053	181 792
Sum	203 053	182 792

Selskapet har ikke langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år.

Posten andre fordringer består av:	2018	2017
Forskuddsbetalte kostnader oppsetninger	1 068 598	1 555 930
Andre kortsiktige fordringer	8 620	32 717
Sum	1 077 219	1 588 647

Posten annen kortsiktig gjeld består av:	2018	2017
Forskuddsbetalt inntekt	-	228 435
Feriepenger	716 421	742 298
Annen kortsiktig gjeld	45 690	19 639
Sum	762 111	990 372

Note 4 Bundne midler og ubenyttet driftskreditt

I posten bankinnskudd inngår bundne skattetrekksmidler med kr 352 702

Stiftelsen har driftskreditt på 800.000. Ubenyttet andel er kr 800 000.

Note 5 Investering i aksjer og andeler

	Bokført kostpris	Eierandel	Egenkapital 2017
Kultur Vest AS	25 000	8,30 %	
Edvard Grieg Kor AS	10 000	33,33 %	575 959

Note 6 Grunnkapital

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera er en stiftelse som ble etablert 23. november 2005.
Grunnkapitalen er kr 110 000.

Note 7 Egenkapital

	Grunn- kapital	Annen Egenkapital	Sum
	fond	inskutt EK	
Egenkapital 01.01.	110 000	6 431 845	6 541 845
Årets resultat		-576 337	-576 337
Egenkapital 31.12.	110 000	5 855 508	5 965 508

Note 8 Pensjoner

Stiftelsen har ordning med offentlig tjenestepensjon.
Ordningen har per 31.12.18 11 aktive medlemmer.

Note 9 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.

Lønnskostnader	2018	2017
Lønnskostnader	7 970 738	8 594 299
Arbeidsgiveravgift	1 285 466	1 383 688
Pensjonskostnader	661 310	533 244
Honorarer mv til eksterne	8 773 058	12 230 749
Andre lønnsrelaterte ytelser	153 530	31 745
Sum	18 844 102	22 773 725

Gjennomsnittlig antall årsverk fast ansatte	10,2	10,7
---	------	------

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn	1 214 280	195 000

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styreformann eller andre nærstående parter. Det er ingen enkelt lån/sikkerhetsstillelser som utgjør mer enn 5 % av selskapets egenkapital.

Revisor

	2018	2017
Kostnadsført godtgjørelse til revisor fordeler seg slik :		
- revisjon inkl. teknisk utarbeidelse av regnskap	80 000	80 000
- Annen bistand	30 000	12 500
Sum godtgjørelse til revisor ekskl. mva	110 000	92 500

Til styret i Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Bergen Nasjonale Operas årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets ansvar for årsregnskapet

Styret (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

PricewaterhouseCoopers AS, Sandviksbodene 2A, Postboks 3984 - Sandviken, NO-5835 Bergen
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetningen>.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Bergen, 15. mars 2019
PricewaterhouseCoopers AS

Jan Roger Hånes
Statsautorisert revisor

BERGEN NASJONALE OPERA

Coverfoto: Monika Kolstad
Baksidefoto: Thor Brødreskift

www.bno.no

www.facebook.com/bergennasjonaleopera

www.twitter.com/bergenopera

www.instagram.com/bergenopera

www.youtube.com/bergennasjonaleopera